J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2019 **Vol. XVII. No. 6A**

ရွှေကုံးရွာဆရာသုတ၏ ဆဒ္ဒန်ပျို့လာ ရသမြောက်အဖွဲ့များကို လေ့လာစိစစ်ခြင်း

မာလာဦး*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းတွင် ဇာတကကို အခြေခံ၍ ပျို့စာဆို၏ ဖန်တီးမှုအနုပညာကြောင့် ထိုပျို့ကို နှစ်သက်ရာမှတစ်ဆင့် ဘာဝအသိအမြင်များ၊ အတွေးအခေါ် အယူအဆများ၊ အဆုံးမသြဝါဒများကို မှတ်သားနာယူလာတတ်ပုံ၊ ရသမှ တစ်ဆင့် ဘာဝအသိသို့ ရောက်စေရန် ပျို့စာဆို၏ ရသမြောက်အဖွဲ့များ ဖန်တီးရေးဖွဲ့ပုံတို့ကို လေ့လာတင်ပြရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင် အလေ့လာခံအဖြစ် ရွှေကုံးရွာ ဆရာသုတ၏ ဆဒ္ဒန်ပျို့ကို ရသစာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ တင်ပြချက်များသည် ရသစာပေကို လေ့လာသူတို့အတွက် မည်သည့်အဖွဲ့သည် ရသဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းရင်းဖြစ်၍ မည်သည့်အဖွဲ့သည် ရသဖြစ်ပေါ်ရန် အထောက်အပံ့ ဖြစ်ကြောင်း လွယ်ကူစွာ ခွဲခြားစိစစ်နိုင်ရန် အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရသ၏ဖြစ်စဉ်သဘောကို နားလည်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံး – ***ဘာဝ၊ ဝိဘာဝ၊ အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ၊ ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝ၊ သာတ္တိက ဘာဝ၊ ဌာယီဘာဝ၊ ရသ။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းတွင် စာဆိုတို့သည် ဖန်တီးမှုအတတ်ပညာစွမ်းရည်တို့ဖြင့် စာပေပုံသဏ္ဌာန်အလိုက် အခြေခံအကြောင်းအရာကို ချဲ့ထွင်၍လည်းကောင်း၊ ချုံ့၍လည်းကောင်း၊ မူလအရင်းခံဇာတ်လမ်းကို ပြောင်းလဲ၍လည်းကောင်း ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ မူလကရှိနှင့်ပြီးသား စာပေတစ်ရပ်ကို အခြေခံ၍ အသစ်ရေးဖွဲ့သော စာပေမျိုး၌ စာဆိုစိတ်ကူးဉာဏ်၊ စာဆိုပရိယာယ်ကြောင့် မူလစာပေတွင် ခပ်မှိန်မှိန်သာ ရှိခဲ့သော လူ့သဘာဝအဖွဲ့သည် အသစ်ဖွဲ့သောစာတွင် ရုပ်လုံးကြွကာ ပီပြင်ထင်ရှား လာတတ်သည်။ ဇာတ်လမ်းကိုလည်း အားကောင်းလာစေသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဇာတ်တော်ကို အခြေခံ၍ ပျို့စာဆို၏ ဖန်တီးမှုအနုပညာကြောင့် ထိုစာတို့ကို ရသနှစ်သက်ရာမှတစ်ဆင့် ထိုဇာတကစာပေမှပေးသော ဘာဝအသိအမြင်များ၊ အတွေးအခေါ် အယူအဆများသည် မှတ်သားနာယူဖွယ်၊ လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်

---

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ မုံရွာစီးပွားရေးတက္ကသိုလ်

ဖြစ်လာရပုံကို တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ ရသမြောက်သောအဖွဲ့များကို ရှင်းလင်းတင်ပြရာ၌ မြန်မာအလင်္ကာကျမ်းများလာ ရသဝေါဟာရများဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ပျို့ပေမူကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်မှ ကူးယူလေ့လာပါသည်။

၁။ စာဆိုအတ္ထုပ္ပတ္တိ

ရွှေကုံးရွာ ဆရာသုတသည် ဆဒ္ဒန္တဇာတက (ဇာတ်အမှတ်–၅၁၄)ကို အခြေခံ၍ ဆဒ္ဒန်ပျို့(၁၁၄၃)ကို ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့နိဂုံးပိုဒ်တွင်–

> "ရွှေယမ်းမြို့၏ ရှေ့သို့ဇသံ၊ နဒီယံတွင်၊ ကြက်ပျံမကျ စည်ပင်လှသည်၊ နာမသညာ၊ ရွှေကုံးရွာတွင် ဆရာသုတ၊ မြို့သားစာကို၊ ဖော်ပြသိသာ၊ နိဒါန်းဖြာ၍"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက်ဆဒ္ဒန်ပျို့ကို ဆရာသုတ ဖွဲ့ဆိုကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ညောင်ရမ်းမြို့၏ အရှေ့အရပ်ရှိ မြစ်ကမ်းပါးတွင်ရှိသော ရွှေကုံးရွာဇာတိဖြစ်ကြောင်းလည်း ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် စာပြီးနှစ်ကို ဖော်ပြရာတွင် ပျို့နိဂုံး၌–

> "ဤစာပြီးလစ်၊ သက္ကရာဇ်ကား၊ ဖြစ်သည်မြားမြောင်၊ တစ်ထောင် တစ်ရာ၊ သာသည်လေးဆယ်၊ စွန့်ကယ်သုံးခု၊ ရတုနွေဦး၊ တပေါင်းကြူးလျက်၊ တန်ခူးဆန်းပေါ်၊ လပြည့်ကျော်၍၊ ဆယ်ရက် စေ့တွင်၊ နေ့ဗုဒ္ဓဟူး၊ ရောင်မြူးထိန်ထိန်၊ အသူရိန်လျှင်၊ အချိန် နက္ခတ်၊ မွန်းတည့်လတ်တွင်၊ အောင်မြတ်ချမ်းသာ၊ မင်္ဂလာဖြင့်၊ ဤစာသီကုံး၊ နိဒါန်းဆုံး၍၊ အဆုံးလည်းသတ်၊ ပြည့်စုံလတ်သော်"[၂]

ဟူ၍ စာပြီးနှစ် အတိအကျ ဖော်ပြထားသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခုနှစ်၊ တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဆဒ္ဒန်ပျို့ကို ရေးဖွဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ထို့ပြင် ဆရာမာဏဝ ပြုစုသည့် ဇာတ်တော်ငါးရာ့ငါးဆယ်စာအုပ်တွင် ပျို့နှင့် စာဆိုအမည် ဖော်ပြရာ၌–

---

[၁] သုတဆရာ (ရွှေကုံးရွာ)၊ မ–၁၁၄၃၊ နိဂုံး။

[၂] သုတဆရာ (ရွှေကုံးရွာ)၊ မ–၁၁၄၃၊ နိဂုံး။

> "၁၁၀၀ ခုနှစ် ယုန်မင်းပျို့ ရွှေကုံးရှာဆရာ ၁၁၄၃ ခုနှစ် ဆဒ္ဒန်ပျို့ ရွှေကုံးရှာဆရာ"[၁]

ဟု ရေးသားထားသဖြင့် ဆရာသုတသည် ယုန်မင်းပျို့ကိုလည်း ရေးစပ်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။

၂။ ရသဟူသည်

ရသနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်တို့က အမျိုးမျိုး အနက်ဖွင့်ဆို ကြံဆခဲ့ကြသည်။ အရှင်ကုမာရက အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

> "သာမဇ္ဈိကာန မာနန္ဒော၊ ယော ဗန္ဓာတ္ထာ နုသာရိနံ ရသီယတီတိ တညျူဟိ၊ ရသော နာမက မီရိတော"

> "ဗန္ဓတ္ထာ နုသာရိနံ – အဖွဲ့ ဗန္ဓ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အစဉ်အောက်မေ့ ကြံစည်သိမြင်လေ့ရှိကုန်သော၊ သာမဇ္ဈိကာနံ – ပွဲလမ်းသဘင်၌ယှဉ်သော သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ယောအာနန္ဒော – အကြင်နှစ်သက်အပ်သောသဘောသည် အတ္တိရှိ၏။ အယံ – ဤနှစ်သက်သာယာအပ်သော သဘောကို ရသီယတီတိ (ဝစနတ္ထေန) – ရသီယတိ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်၊ ရသောနာမ – ရသမည်၏ ဟူ၍၊ တညျူဟိ – ထိုရသ – သဘောကိုသိသော ပညာရှိတို့သည်၊ ဤ ရိတော – မိန့်ဆိုအပ်၏။"[၂]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ပြင် ရှင်ပဏ္ဍိတမထေရ်ကလည်း ရသနှင့်ပတ်သက်၍–

> "သူတော်ကောင်းတရားကို နှစ်သက်သာယာခြင်း၊ ပွဲလမ်းသဘင်၊ အကအခုန်၊ အပြောအဟော၊ ကဗျာလင်္ကာ အစီအကုံး အရေးသားတို့၌ နှစ်သက်သာယာမက်မောခြင်းကို ရသခေါ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။"[၃]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုသည်။

---

[၁] မာဏဝ၊ ၁၉၈၇၊ ၃၁။
[၂] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၇၂။
[၃] ပဏ္ဍိတမထေရ်၊ အရှင်၊ ၁၉၉၅၊ ၅၆။

ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက ရသသဘောကို–

> “ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ကဗျာ၊ ဇာတ်စာအုပ်တို့၏ သဘောအနက်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့သောအခါ နှစ်သက်အပ်သော သဘောမျိုးကို ရသဟူ၍ ခေါ်သည်။”[၁]

ဟု ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ဦးရွှေအောင်ကလည်း ‘ရသစာပေ၏ရသ’ စာအုပ်တွင်–

> “အနုပညာခံစားမှု ဟူသော အကြောင်းကြောင့် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း ဖြစ်ပါက ယင်းဌာယီဘာဝကိုပင် ‘ရသ’ ဟု ခေါ်ပါသည်။ အခြား အကြောင်းကြောင့် မပီမပြင် အနုသယ(သဘော)အသွင်မှ ပီပီပြင် ပရိယုဋ္ဌာနအသွင်သို့ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးလာသော ဌာယီဘာဝကို ရသ ဟူ၍ မခေါ်ပါချေ။”[၂]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ဆရာဇော်ဂျီကလည်း–

> “အလွမ်း၊ အဆွေး၊ အသောဆိုသည်မှာ အခြားမဟုတ်ပါ။ စာပေလောက၌ ပြောဆိုနေကြသော၊ အလင်္ကာကျမ်းထွက် ရသဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ရသဆိုသည်မှာ စာတတ်ပေတတ်တို့ သုံးစွဲကြသော မူလသက္ကတဘာသာ စာစကားဖြစ်၍ အလွမ်း၊ အဆွေး၊ အသော ဆိုသည်မှာ မြန်မာအရပ်သားတို့ နားလည်သည့်အတိုင်း သုံးစွဲလာကြသော အမျိုးဘာသာရပ်စကားဖြစ်ရာ ထိုစကားနှစ်ရပ်သည် ပညတ်အရာ၌သာကွဲလွဲ၍ သဘောမှာမကွဲ၊ အတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူပါသည်။”[၃]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ဆရာဇော်ဇော်အောင်ကလည်း–

---

[၁] လွမ်း၊ ဆရာ၊ ၁၉၅၅၊ ၃၅။
[၂] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၁၂၅။
[၃] ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၇၆၊ ၄၃၀။

"ရသဆိုတာ စာဖတ်သူရဲ့ တုံ့ပြန်မှုအရ စာဖတ်သူမှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ခံစားမှု၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှု၊ သာယာနှစ်သက်မှု ဖြစ်တယ်။"[၁]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

ရသကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်–

"သာယာသောခံစားမှု၊ နှစ်သက်ဖွယ်သောသဘော၊ အနုပညာလက်ရာကြောင့်၊ သာယာခံစားမှု"[၂]

ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရသဟူသည်မှာ စာပေ၊ ပန်းချီ၊ ဂီတ၊ ရုပ်ရှင် စသော အနုပညာများကို ခံစားရာမှ စိတ်ထဲတွင် ပေါ်ပေါက်လာရသော နှစ်သက်သာယာမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

၂၊ ၁။ ရသဖြစ်ပေါ်ပုံ

ဘရတမုနိက နာဋျသျှတ္တရကျမ်းတွင် ရသသဘောကို–

"ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝနှင့်ဗျာဘိစာရီဘာဝတို့၏ ပေါင်းစပ်မှုကြောင့် ရသသည် ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။"[၃]

ဟူ၍ အကျဉ်းမျှ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ရသဟူသည် အနုပညာလက်ရာတစ်ခုခုဖြင့် ပရိသတ်၏စိတ်ကို နှစ်သက်သာယာမှု ဖြစ်စေ၍ သုခခေါ် ငြိမ်းအေးသာယာခြင်းသဘော ဖြစ်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘာဝ

ဘာဝဆိုသည်မှာ ခံစားမှုပင် ဖြစ်သည်။ ခံစားမှုသည် စိတ်[၄]ကို အခြေခံသည်။ စိတ်၏ သဘောသည် ကြည်လင်သည့်သဘော၊ တည်ငြိမ်သည့်သဘောဖြစ်သည်။ ဦးရွှေအောင်က ရသ စာပေ၏ ရသကျမ်းတွင်–

[၁] ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၁၄၊ ၁၀၀။

[၂] မြန်မာအဘိဓာန်၊ တွဲ ၄၊ ၂။

[၃] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၃၁။

[၄] Mind

> "ရသစာပေတွင် ရသနှင့်ဘာဝတို့သည် အချင်းချင်းခြားနားကြသည်။ ဤနေရာ၌ ဘာဝ ဆိုသည်မှာ ခံစားမှုသာမန်သာ ဖြစ်သည်။ ဌာယီဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝတို့၌ ပါဝင်သည့် ဘာဝကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ချေ"[၁]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ဝိဘာဝ

ဝိဘာဝ[၂]ဟူသည် ထူးထူးခြားခြားဖြစ်စေတတ်သော တရားဖြစ်သည်။ စိတ်ဖြစ်ခြင်း အထူး ပင်ဖြစ်သည်။ ဝိဘာဝသည် လူတို့၏ စိတ်အတွင်းသဏ္ဌာန်၌ရှိသော ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း စသော လှုပ်ရှားတတ်သည့် စိတ်သဘောများကို လှုပ်ရှားလာအောင် နှိုးဆွပေးသော အကြောင်းအာရုံများ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့နှိုးဆွပေးသော အကြောင်းအာရုံ များသည် အနုပညာလက်ရာတစ်ရပ် ဖြစ်နေမှသာလျှင် ဝိဘာဝဟု ခေါ်နိုင်သည်။ ပြင်ပဒိဋ္ဌလောကတွင်ဖြစ်ပါမူ ထိုအကြောင်းအာရုံများကို ဝိဘာဝဟု မခေါ်နိုင်ပေ။

> "ထိုဘာဝသုံးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ဖြစ်နေပြီးသော ဘာဝတို့ကို ထင်စွာပြခြင်း၌လည်းကောင်း၊ မုချ အကြောင်း၊ အခြ်အရံအကြောင်းသည် ဝိဘာဝမည်၏"[၃]

ဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်။

> "လောက၌ နှစ်သက်ခြင်း စသည်ကို နှိုးဆွပေးတတ်သည့် တရားများ ရှိကြ၏။ ထိုတရားများကိုပင် ကဗျာနှင့်ပြဇာတ်တို့၌ ဝိဘာဝဟူ၍ ဆိုကြကုန်၏"[၄]

ဝိဘာဝသည် ပရိသတ်တွင် ရသနှစ်သက်ခြင်းဖြစ်ရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်။ ဝိဘာဝတွင် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝနှင့် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။

(က) အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ

ရှင်ကုမာရက အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

---

[၁] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၁၃၁။

[၂] Mood

[၃] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၆၈။

[၄] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၂၄၉။

"ဌာယီဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝ၊သာတ္တိကာဘာဝ–ဟု ဆိုအပ်သော ဘာဝ သုံးမျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော မုခ(အာရုံ)အကြောင်းသည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။"[1]

ဟူ၍ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်သော အကြောင်းမျိုးကို အာရမ္မဏဝိဘာဝဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဌာယီဘာဝ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်း(၂)မျိုးတွင် ပဓာနအကြောင်းသည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ ဖြစ်ပါသည်။ ဌာယီဘာဝဖြစ်ပေါ်ရန် အဓိကအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ရသစာပေတွင်ပါရှိသော အဓိကဇာတ်ဆောင်များ ဖြစ်သည်။

(ခ) ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ

ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝသည် ဌာယီဘာဝဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အခြံအရံအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ဌာယီဘာဝကို တိုးပွားစေရန် အကူညီပေးသော အကြောင်းဖြစ်သည်။

ရှင်ကုမာရ၏ အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

"ထိုဘာဝသုံးမျိုးတို့၏ ထင်ရှားခြင်း၊ တိုးပွားခြင်း၏အကြောင်း (ထို ဘာဝ သုံးမျိုးကို ထင်ရှားစေတတ်၊ တိုးပွားစေတတ်သော အခြံအရံဖြစ်သော အကြောင်း)သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏"[2]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ရသစာပေတွင်ပါသော အဓိကဇာတ်ဆောင်များ၏ သရုပ်ပီပြင်မှုကို သဘာဝကျအောင် ပေါ်လွင်အောင် ထောက်ပံ့ပေးသော၊ ဇာတ်ဆောင်တို့၏အမူအရာ၊ ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါများနှင့် နေရာဒေသ အချိန်ကာလ ဟူသော ကာလဒေသနောက်ခံများ၊ အရန်ဇာတ်ဆောင်များ ဖြစ်ပါသည်။

အနုဘာဝ

အနုဘာဝဟူသည် ရင်တွင်းခံစားချက် (ဌာယီဘာဝ)ကို အပြင်ကသိအောင် ထင်ရှားပြတတ်သည့် သဘောများ ဖြစ်သည်။ ဇာတ်ဆောင်နှင့် ပြင်ပ(ဗဟိဒ္ဓ)၌ ပေါ်လာသော ဌာယီဘာဝ၏ အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝများ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာတို့ပင် ဖြစ်သည်။

---

[1] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၆၈။

[2] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၆၈။

"အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ၊ ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝတို့ကြောင့် နိုးကြွလာသော ဌာယီဘာဝကို ပြင်ပကသိအောင် ထင်ရှားပြတတ်သည့် သဘောကို ရသလောက၌ အနုဘာဝဟု ခေါ်သည်။"[၁]

ဤသည်ကို ဆရာတော်ရှင်ကုမာရက အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

"မီး၏အကျိုးဖြစ်သော အခိုးသည် မီးကိုသိရခြင်းအကြောင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဌာယီဘာဝ၊ ဗျာဘိစာရိဘာဝ၊ သာတွိကဘာဝတို့ကြောင့် ဖြစ်သော ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာဟု ဆိုအပ်သော အကျိုး တို့သည်လည်း ထိုဘာဝသုံးပါးကို သိရခြင်းအကြောင်းဖြစ်သော အနုဘာဝမည်၏"[၂]

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အနုဘာဝအမျိုး (၄၀) ရှိသည်။

သာတွိကဘာဝ

"သာတွိက၏ မူရင်းအနက်မှာ ပရိယာယ်ဝေ့ဝစ်တို့ဖြင့် လှည့်ပတ် ဟန်ဆောင်ခြင်း မရှိဘဲ အဖြစ်ကို အဖြစ်အတိုင်း၊ အရှိကို အရှိအတိုင်း သစ္စာရှိစွာ ဖော်ပြသည့် ခံစားမှုများပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းခံစားချက်များသည် အပြင်က သိနိုင်လောက်သည့် အဆင့်သို့ ရောက်သောအခါ အနုဘာဝအမည်ကို ရလေသည်။ သာတွိကဘာဝ အမည်ကိုလည်း ရလေသည်။"[၃]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

သာတွိကဘာဝသည် ဟန်ဆောင်မှုမရှိသော ရိုးသားသည့်ခံစားမှုမှ ထွက်ပေါ် လာသော အမူအရာတို့ပင် ဖြစ်သည်။ သာတွိကဘာဝ (၈)မျိုး ရှိသည်။

ဗျာဘိစာရီဘာဝ

ဗျာဘိစာရိဘာဝသည် စိတ်တွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော ယာယီခံစားမှု ဖြစ်သည်။ ထိုယာယီခံစားမှုသည် ဌာယီဘာဝကို ပွားများတိုးတက်လာအောင် ထောက်ကူခြံရံသော ခံစားမှုမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းဗျာဘိစာရိဘာဝသည် ဌာယီဘာဝနှင့် အပြိုင်ဖြစ်ကာ

---

[၁] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၂၅၂။
[၂] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၆၈။
[၃] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၂၅၆–၂၅၇။

ထင်ရှားစွာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပျောက်ကွယ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ငုပ်ချည်ပေါ်ချည် ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်တတ်သော ခံစားမှု ဖြစ်သည်။ ဗျဘိစာရီ (၃၃)မျိုး ရှိသည်။

ရှင်ကုမာရက အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

"ရံခါကွယ်ပျောက်ခြင်း၊ ရံခါထင်စွာဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် အမြဲမတည်တတ်၊ ရွေ့လျားတတ်သော ဘာဝသည် ဗျဘိစာရီဘာဝ မည်၏"[၁]

ဟူ၍ အကျဉ်းမှတ်ရန် မှတ်ချက်ပေးထားပါသည်။

စာပေတွင် အနုဘာဝ၊ ဗျဘိစာရိဘာဝနှင့် သာတ္တိကဘာဝတို့သည် စာဖတ်သူ၏ စိတ်မျက်စိ၊ စိတ်နား၌ မြင်ရကြားရနိုင်သော ဇာတ်ဆောင်များ၏ အမူအရာများ ဖြစ်ကြပါသည်။ အနုဘာဝနှင့် သာတ္တိကဘာဝတို့သည် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာများ ဖြစ်ကြ၍ ဗျာဘိစာရိဘာဝသည် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စိတ်အမူအရာများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဌာယီဘာဝ

ဌာယီဘာဝဆိုသည်မှာ လူတို့၏စိတ်ထဲတွင် ဝါသနာအလျောက် ရှိနေတတ်သော စိတ်ခံစားမှု[၂]များ ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်ကုမာရက အလင်္ကာပန်းကုံးတွင်–

"ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဘာဝတစ်ပါးသည် မပိတ်ပင် မဖုံးလွှမ်း အပ်မူ၍ မိမိသဘောအတိုင်း တည်သော ဘာဝသည် ဌာယီဘာဝ မည်၏။ ခိုင်မြဲသည်။ အဖြစ်ဧကန် ဖြစ်သောကြောင့် ဌာယီ မည်၏။ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ စသည်တို့ဖြင့် သာယာအပ်သော သဘောသို့ ရောက်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ရသဟု ဆိုသင့်သော ဘာဝမျိုးသည် ဌာယီဘာဝ မည်၏"[၃]

လူတို့၏စိတ်တွင် တည်ရှိနေသည့် ထင်ရှားသော တည်မြဲသော စိတ်ခံစားမှု များပင်ဖြစ်သည်။ ဌာယီဘာဝသည် အမြဲတည်ရှိသည့် ဘာဝဖြစ်၍ ဗျဘိစာရီဘာဝသည် ယာယီတည်ရှိသော ဘာဝဖြစ်ပါသည်။ ဌာယီဘာဝသည် ထင်ရှားသော အားကောင်းသော သဘောရှိ၍ ဗျဘိစာရီဘာဝသည် မထင်ရှားသော အားနည်းသော သဘောရှိပါသည်။

---

[၁] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၆၀။

[၂] Emotion

[၃] ကုမာရ၊ ရှင်၊ ၁၉၉၀၊ ၃၅၇–၃၅၈။

ဌာယီဘာဝသည် ရသဖြစ်ပေါ်မှုအတွက် အဓိကကျသော စိတ်ခံစားမှုဖြစ်သည်။ ဌာယီဘာဝတို့သည် သာမန်အားဖြင့် မပီမပြင် အနုသယအသွင်ဖြင့် ရှိကြသော်လည်း အနုပညာခံစားမှု ဟူသော အကြောင်းတရားနှင့် တွေ့ဆုံပါက ရသအသွင်သို့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဌာယီဘာဝ (၉)မျိုး ရှိသည်။ ရတိဌာယီဘာဝ (ချစ်ခြင်း)၊ ဟာသဌာနယီဘာဝ (ပြုံးရယ်ခြင်း)၊ သောကဌာယီဘာဝ (စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း)၊ ကောဓဌာယီဘာဝ (အမျက်ထွက်ခြင်း)၊ ဥဿဟဌာယီဘာဝ (ကြိုးစားခြင်း)၊ ဘယဌာယီဘာဝ (ကြောက်ရွံ့ခြင်း)၊ ဇိဂုစ္ဆာဌာယီဘာဝ (စက်ဆုပ်ခြင်း)၊ ဝိမှာယဌာယီဘာဝ (အံ့သြခြင်း)၊ သမဌာယီဘာဝ (ငြိမ်းချမ်းခြင်း) ဟူ၍ (၉)မျိုး ရှိပါသည်။

ထိုဌာနယီဘာဝ (၉)မျိုးတို့သည် ရသစာပေအတွင်းရှိ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝတို့နှင့် ပေါင်းစပ်မိသောအခါ ရသနှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။

၃။ ဆဒ္ဒန္တဇာတက (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း) ဇာတ်တော်အကျဉ်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိသာပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရဟန်းမိန်းမငယ်တစ်ဦးက မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တင့်တယ်ခြင်းကို မြင်၍ ဤယောကျ်ားမြတ်သည် မိမိ၏ခင်ပွန်းဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကို ဇာတိဿရဉာဏ်ရည်ဖြင့် မြင်ပြီး ပြင်းထန်စွာ ရယ်မော၏။ တစ်ဖန် ခင်ပွန်း၏အကျိုးစီးပွားကို မပြုဘဲ သေစေခဲ့သည်ကိုမြင်ပြီး ပြင်းထန်စွာ ငိုကြွေး၏။ ထိုရဟန်းမိန်းမ ငိုကြွေးသည်ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆဒ္ဒန္တဇာတကကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဟောတော်မူရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ တိရစ္ဆာန်ဘဝပင်ဖြစ်သော်လည်း ဒါနအမှု၌ ရဲရင့်ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာ၌ ဆုတောင်းမမှားကြစေရန်နှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုသာ ဆုတောင်းကြစေရန် ဖြစ်သည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် ဟိမဝန္တာတောင်တန်း (တောင်စဉ်ခုနစ်ထပ် ဝန်းရံထားသော ဆဒ္ဒန်အိုင်၌ မဟာသုဘဒ္ဒါ၊ စူဠသုဘဒ္ဒါ မိဖုရားနှစ်ပါးနှင့်တကွ ဆင်ရှစ်ထောင် ခြံရံလျက် စံမြန်းနေပါသည်။ မိုးအခါ၌ ရွှေဂူတွင်နေ၍ နွေအခါ၌ ရေမှတက်ပြီး ညောင်ပင်ကြီး၏ပါးပျဉ်းကြား၌ နေ၏။ အင်ကြင်းပန်းများပွင့်သောအချိန်တွင် ဘုရားလောင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် အင်ကြင်းပင်ကို ဦးကင်းဖြင့် တိုက်လေသည်။ ထိုအခါ လေညာအရပ်၌နေသော စူဠသုဘဒ္ဒါပေါ်သို့ သစ်ရွက်ခြောက်နှင့် အတူရော၍ ခါချဉ်များ ကျသည်။ အောက်အရပ်၌နေသော မဟာသုဘဒ္ဒါပေါ်သို့ ပန်းဝတ်ဆံဝတ်မှုန်နှင့်တကွ ပွင့်ချပ်တို့ကျသည့်အတွက် ဘုရားလောင်းဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအား

ရန်ငြိုးထားခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ဆင်တစ်စီး လာရောက်ဆက်သသည့် ပွင့်ချပ်ခုနှစ်ဆင့်ရှိသော ပဒုမ္မာကြာပွင့်ကြီးကိုလည်း မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားကြီးကို ပေးခဲ့သည့်အတွက် ဒုတိယအကြိမ် ရန်ငြိုးဖြစ်စေပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့အား သစ်သီးများ လှူဒါန်းသည်။ နောင်ဘဝတွင် မဒ္ဒရာဇ်၏မင်းမျိုး၌ သုဘဒ္ဒါအမည်ရှိသော မင်းသမီးဖြစ်၍ ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ ချစ်လှစွာသော မိဖုရားဖြစ်လျက် ဘုရားလောင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အစွယ်ကို ရယူနိုင်ပါစေဟု ဆုတောင်းခဲ့သည်။ ထိုဆုတောင်းပြည့်ဝခဲ့ပြီး ဇာတိဿရဉာဏ် ရသည့်အတွက် ဘုရားလောင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အစွယ်ကိုရရန် သောနုတ္တရမုဆိုးအား စေခိုင်းခဲ့သည်။ သောနုတ္တရမုဆိုးသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ရေကန်မှတက်ပြီး ရပ်သော နေရာတွင် တွင်းတူး၍ တွင်းထဲမှ အဆိပ်လူးမြားဖြင့်ပစ်ရာ ဘုရားလောင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် နာကျင်လွန်းလှသဖြင့် ကျယ်လောင်စွာ အော်မြည်လေသည်။ အခြံအရံ ဆင်ရှစ်ထောင်လည်း ဒေါသပြင်းစွာထွက်၍ ရန်သူရှာရန် ထွက်သွားကြသည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက ချက်တော်မှ ကျောကုန်းအထိ ပေါက်ထွက်သွားသော ဒဏ်ရာအရ ရန်သူသည် မြေကြီးထဲ၌ရှိနိုင်သည်ဟု တွေးပြီးနောက် အနီးတွင်ကျန်ရှိသော မဟာသုဘဒ္ဒါကိုလည်း ရန်သူရှာရန် ပရိယာယ်သုံး၍ စေခိုင်းပြန်သည်။

ထို့နောက် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် မြေပြင်အပေါ်၌ ခင်းထားသော ပျဉ်တို့ကို ကွာစေသည့်အခါ သောနုတ္တရမုဆိုးကိုတွေ့သည်။ ထိုမုဆိုးကို သတ်ရန်ကြံစည်မိသော်လည်း သင်္ကန်းကိုမြင်၍ ငြိမ်းအေးခဲ့ပါသည်။ မုဆိုး၏လျှောက်တင်သော စကားတို့အရ စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ အကြံအစည်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိလေသည်။ စူဠသုဘဒ္ဒါသည် မိမိအသက်ကို သေစေလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အစွယ်ကိုလိုချင်ခြင်း မဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် သောနုတ္တရမုဆိုးအား မိမိအစွယ်ကို ဖြတ်စေသည်။ မုဆိုးက အစွယ်ဖြတ်မရသည့်အခါ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် လွှကို နှာမောင်းဖြင့်ပတ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် အစွယ်အား ဖြတ်ပေးပြီးလျှင် ဘုရားဆုကိုတောင်းသည်။ ခုနစ်နှစ်၊ ခုနစ်လ၊ ခုနစ်ရက် လာခဲ့ရသော ခရီးအား ခုနစ်ရက်အတွင်း ပြန်ရောက်မည့် ခရီးလမ်းကိုညွှန်ပြ၍ ပရိတ်အရံအတားများ ပြုလုပ်ပေးကာ ပြန်လွှတ်ပေးပြီးနောက် သေဆုံးသွားသည်။ ရန်သူရှာရာမှ ပြန်လာသော မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားနှင့် ဆင်ရှစ်ထောင်တို့သည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကို တွေ့လျှင် သည်းထန်စွာ ငိုကြွေးပြီးနောက် ပစ္စေကာဗုဒ္ဓါတို့အား ပင့်ဖိတ်ကာ မီးသင်္ဂြိုလ်ကြသည်။ သောနုတ္တရမုဆိုးလည်း ခုနစ်ရက်အတွင်း တိုင်းပြည်သို့ပြန်ရောက်၍ အစွယ်ကို စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအား ဆက်သသည်။

စူဠသုဘဒ္ဒါသည် အကြောင်းစုံ သိရသည့်အခါ နောင်တကြီးစွာရပြီး နှလုံးကြေကွဲကာ ထိုနေ့တွင်ပင် သေဆုံးသွားသည်။

ထိုဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဇာတ်တော်တွင် စူဠသုဘဒ္ဒါသည် ငိုကြွေးနေသော ရဟန်းမိန်းမငယ်၊ သောနုတ္တရမုဆိုးသည် ဒေဝဒတ်၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ဖြစ်သည်ဟု ဇာတ်တော်ပေါင်းထားပါသည်။

၃၊ ၁။ ဆဒ္ဒန်ပျို့လာ ရသအဖွဲ့များ

ရွှေကုံးရှာ ဆရာသုတသည် ဆဒ္ဒန္တဇာတကကို အခြေခံ၍ ဆဒ္ဒန်ပျို့ (၁၁၄၃)ကို ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့သည် အကြောင်းအရာအားဖြင့် မူရင်းဇာတ်တော်လာ အာနိသင်ကို မထိခိုက်စေပဲ ဇာတ်လမ်းကို ပိုမိုထင်ရှားစေရန် ဇာတ်လမ်းဆိုင်ရာ အပြောက်အမွမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်ဆိုင်ရာ အပြောက်အမွမ်း၊ ကာလဒေသနောက်ခံဆိုင်ရာ အပြောက်အမွမ်းများဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ မူရင်းဇာတ်တော်အတိုင်းပင် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ အတိတ်ဝတ္ထုနှင့် ဇာတ်ပေါင်းခန်းတို့ ပါဝင်အောင် ရေးဖွဲ့သည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် ရွှေဂူ၌ မဟာသုဘဒ္ဒါ၊ စူဠသုဘဒ္ဒါတို့နှင့်အတူ စံမြန်းနေပုံနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဆဒ္ဒန်အိုင်ကြီး၏ ခမ်းနားပုံကို လှပပြောင်မြောက်စွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် မိဖုရားနှစ်ပါးအား အင်ကြင်းပန်းများ ပေးကြောင်းကို ညောင်ကန်ဆရာတော် မြန်မာပြန်ဆိုရာ၌–

> "အင်ကြင်းတောသို့သွား၍ ကောင်းစွာပွင့်သော တစ်ခုသော အင်ကြင်းပင်ကို ဦးကင်းဖြင့်ခိုက်၏။ ထိုအခါ စူဠသုဘဒ္ဒါမည်သော မိဖုရားသည် လေညာနံပါးနေ၏။ ထိုစူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရား၏ကိုယ်ပေါ်၌ ခြောက်သောသဘောဖြင့် ရောကုန်သော သစ်ရွက်ရော်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ခါချဥ်တို့သည်လည်းကောင်း ကျကုန်၏။"[၁]

ဟု ရေးသားထားပါသည်။

ပျို့တွင် အင်ကြင်းပင်ကို ဦးကင်းဖြင့်တိုက်ရုံသာမက နှာမောင်းဖြင့်လှမ်းဆွတ်၍ မိဖုရားနှစ်ပါးအား ပေးခဲ့ပုံကို–

> "သာကြည်ရွှင်လန်း၊ အင်ကြင်းပန်းကို၊ ဆွဲလှမ်းထိုးခါ၊ မယ်ဘဒ္ဒါကို၊ မင်းလျာဆင်ဖြူ၊ ပေးတော်မူ၍၊ ထို့တူလည်းကောင်း၊ ထပ်လောင်း မေတ္တာ၊ မိစူဠာကို၊ စိတ်မှာမပျက်၊ ရှေးနည်းဘက်လျှင်၊ နှစ်သက်အားရမ်း၊ အင်ကြင်းပန်းကို၊ ဆွဲလှမ်းယူငင်၊ စိတ်ရွှင်ရွှင်နှင့်၊ ညက်စင်စူဠာ၊ မယ်ဘဒ္ဒါ၏၊ သိသာထိပ်ထက်၊ အင်ကြင်း

[၁] ညောင်ကန်ဆရာတော်၊ ၁၉၅၅၊ ၆၅၅–၆၅၆။

ခက်ကုန်၊ ထွေးယှက်အပုံ၊ ခါချဉ်အုံကို၊ လောင်းငုံပွင့်လျာ၊
မမြင်ပါ၍၊ ဆွဲကာယူလျှင်၊ ဦးခေါင်းထက်သို့၊ ရောယှက်ငုံကြွ၊
အုံလုံးကြွသို့။”[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ မူလဇာတ်တော်တွင် အင်ကြင်းပင်ကို ဦးကင်းဖြင့်ခိုက်၍ သစ်ရွက်ခြောက်များရောလျက် ခါချဉ်ကောင်များ ပါသွားသည်မှာ အမှတ်မထင်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် အင်ကြင်းခက်ကို နှာမောင်းဖြင့်လှမ်းဆွတ်၍ သေသေချာချာ စူဠသုဘဒ္ဒါအား ပေးလိုက်သည့်အတွက် နားလည်မှုလွဲမှားစေပြီး အမုန်းရန်ငြိုး ပိုမိုကြီးထွားလာစေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပျို့စာဆို၏ ပရိယာယ်ကြောင့်ပင် ဇာတ်လမ်းမှာ ပို၍သဘာဝကျလာစေပြီး ပရိသတ်ကို နှစ်သက်စေပါသည်။

တစ်ဖန် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအား ပဒုမ္မာကြာပွင့်တစ်ပွင့် ပေးသည်ကို ညောင်ကန်ဆရာတော်က–

“ဆင်တစ်စီးသည် ဆဒ္ဒန်အိုင်၌ လှည့်လည်ပြီးလျှင် ပွင့်ချပ်ခုနစ်ဆင့်ရှိသော ပဒုမ္မာကြာပွင့်ကိုရလျှင် ဆောင်ယူခဲ့၍ ဘုရားလောင်းအား ဆက်သည်။ ဆင်မင်းသည် ကြာပွင့်ကို နှာမောင်းဖြင့်ယူကာ ဝတ်မှုန်ကို ဦးကင်း၌ကြဲပြီးလျှင် မိဖုရားကြီးဖြစ်သော မဟာသုဘဒ္ဒါအား ပေး၏။”[၂]

ဟူ၍ ဖော်ပြသည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင်–

“ရွှေကြာပဒုံ၊ နှစ်ပွင့်ဆုံကို၊ ကျွန်ယုံပေါက်ဆင်၊ ဆက်လာချင်သော်၊
ကိုယ်တွင်သုတ်ဖြူး၊ ဝတ်မှုန်လူး၍ ရွှင်မြူးကစား၊ ပြီးတုံငြားမှ၊
ပျိုထွားမဟာ၊ သုဘဒ္ဒါကို၊ ရာဇာမြတ်လေး၊ ပန်တော့ပေး၏။
ရွှေသွေးခိုင်လှော်၊ ငယ်ကတော်ကို၊ မင်းကျော်မပေး၊ စိတ်ပူ
ဆွေးအောင်၊ သရေပျက်ပျက်၊ ပြုသည့်ချက်ကို၊ တစ်သက်ပန်လုံး၊
ပြောမဆုံးသည့်၊ စိတ်မုန်းဒေါသ၊ နှလုံးရှုလျက်။”[၃]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

---

[၁] သုတဆရာ (ရွှေကုံးရှာ)၊ မ–၁၁၃၄၊ ကဲ (ဝမ်း)။
[၂] ညောင်ကန်ဆရာတော်၊ ၁၉၅၅၊ ၆၆၅။
[၃] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ)၊ မ–၁၁၃၄၊ ကော(ဝမ်း)။

မူလဇာတ်တော်တွင် ကြာတစ်ပွင့်သာရှိ၍ မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအား ပေးသည်ကို စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအနေဖြင့် မနာလိုဝန်တိုစိတ်လွှန်ကဲကာ အမုန်းရန်ငြိုးထားသည်မှာ သဘာဝကျပါသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် ကြာပန်းနှစ်ပွင့်ရှိလျက် ခွဲဝေမပေးဘဲ မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားကိုသာ ပေးလိုက်ခြင်းက စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားကို ပို၍စိတ်ထိခိုက်နာကြည်းစေခဲ့သည်။ အမုန်းရန်ငြိုး ကြီးထွားလာစေပြီး ကလဲ့စားချေလိုစိတ် ပိုပြင်းထန်လာစေသည်။

ပျို့စာဆိုသည် မူလဇာတ်လမ်းကို မထိခိုက်စေဘဲ မသိမသာ ပြောင်းလဲသွားအောင် အပြောက်အမွမ်း တန်ဆာဆင်ခြင်းကြောင့် ဇာတ်လမ်းမှာ ပို၍ဆွဲဆောင်မှုရှိလာပါသည်။ အမှတ်မထင် အပြုအမူမဟုတ်ဘဲ တမင်ရည်ရွယ်ဟန် ရေးဖွဲ့ထားခြင်းမှာ ပျို့စာဆို၏ ရသအဖွဲ့ပါဝင်သော ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှုတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက်–

"ချစ်သက်မမျှ၊ သည်ဘဝတွင်၊ ကြင်စမင်းပျို၊ ပြုလိုသမျှ
ကျွန်ကျမမူ၊ ခံရတော့မည်၊ ဝိပါတ်လည်၍၊ နောင်သည်ကာလ၊
တစ်ဘဝသို့၊ မယ်လျှရောက်ခါ၊ တစ်ဖြစ်မှာမှ၊ ခန္ဓာဆုံးအောင်၊
မြတ်ဆင်ပြောင်ကို၊ ရည်ဆောင်ပိငြို၊ အမျက်သိုလျက်၊ စွယ်ကို
ရကြောင်း၊ စိတ်မကောင်းနှင့်၊ တစောင်းငါသည်၊ ကြံတော့မည်ဟု၊
မျက်ရည်ယိုစီး၊ ဖော်မမှီးဘဲ၊ ကိုယ်တည်းလွဲသွေ၊ မှိုင်တွေတွေနှင့်၊
အရေမလန်း၊ လွှဲ့ညှိုးသမ်းသည်၊ ပြည့်လျှမ်းမျက်ရည်၊ သွယ်သွယ်တည့်။"[၁]

ဟူ၍ ချစ်ခြင်းမညီမျှသော ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏အပြုအမူကြောင့် စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရား၏ အမျက်ဒေါသကို ရဒ္ဒရသမြောက်အောင် စာဆိုက ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ရဒ္ဒရသ၏ ဌာယီဘာဝမှာ (ကောခ)ဒေါသထွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအဖွဲ့၌ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ မဟာသုဘဒ္ဒါတို့သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ ဖြစ်သည်။ ကောဓဌာယီဘာဝ ဖြစ်ပေါ်ရန် ပဓာနအကြောင်း ဖြစ်သည်။ အမှတ်တမဲ့ အင်ကြင်းပန်းထဲ၌ ခါချဉ်အုံများပါခြင်း၊ ကြာမျိုးငါးပါးဖြင့် သာယာသော ဆဒ္ဒန်အိုင်၊ ပဒုမ္မကြာပန်းနှစ်ပွင့်ရှိရာ မဟာသုဘဒ္ဒါသို့သာ ပေးခြင်း စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝများ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ စွယ်တော်ကို ရယူလိုကြောင်း၊ ဆင်မင်းမောင်နှံအား လက်စားချေရန် ကြိမ်းဝါးခြင်းတို့သည် အနုဘာဝများ ဖြစ်သည်။ မနာလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ အမုန်းအာဃာတကြီးမားခြင်းတို့သည် ဗျဘိစာရီဘာဝများ ဖြစ်သည်။ စိတ်ခံစားမှုများ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လျှက် ခန္ဓာကိုယ်မှာလည်း တမှိုင်မှိုင် တတွေတွေ ဖြစ်လာခြင်း၊ အသားအရေ

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ)၊ မ–၁၁၃၄၊ ကော(ဝမ်း)။

ညှိုးနွမ်းလာခြင်း၊ မျက်ရည်ယိုစီးကျလာခြင်းတို့သည် သာတွိကဘာဝ ဖြစ်သည်။ အမျက်ဒေါသဖြစ်ရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းမှာ သူတစ်ပါးကို မနာလိုဝန်တိုမှု၊ မိမိကိုပစ်ပယ်မှု၊ အဖက်မလုပ်မှုတို့အပေါ် နာကျင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ထွက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းသည် ကောဓဌာယီ ဘာဝ ဖြစ်သည်။ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ၊ သာတွိကဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝဖြင့် ကောဓဌာယီဘာဝ ပွားများစေပါသည်။

ထိုသို့ဖြစ်၍ စာဖတ်သူပရိသတ်သည် စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ စိတ်ခံစားမှုကို ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝများမှ တစ်ခုပြီးတစ်ခု တွေ့ကြုံမြင်သိလာရပြီး ထိုခံစားချက်တို့ကို ကိုယ်ချင်းစာမိလာသည်။ စာဆို၏ သဘာဝကျသောအဖွဲ့၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စိတ်ကူးကောင်းမှုတို့ကြောင့် စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ခံစားချက်များသည် သိစရာအာရုံများအဖြစ်မှ သိစေတတ်သော အာရမ္မဏာဏိကအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုအခါ ပရိသတ်သည် စူဠသုဘဒ္ဒါနှင့် တစ်သားတည်း ဖြစ်သွား၍ စူဠသုဘဒ္ဒါခံစားရသော ဗျဘိစာရီဘာဝများကို ခံစားလာရသည်။ ထိုတွင် ပရိသတ်၏စိတ်တွင် ဝါသနာအလျောက် တည်ရှိနေသော ကောဓဌာယီဘာဝကို ပွားများလာစေပါသည်။ စာဆို၏ ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝများကို ထောင့်စုံအောင် ရေးဖွဲ့ခြင်း၊ စိတ်ကူးကောင်းကောင်းနှင့် ဗျဘိစာရီဘာဝတို့ ပေါ်လွင်အောင် သွယ်ဝိုက်ဖွဲ့ဆိုနိုင်ခြင်း၊ အလင်္ကာ အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် အပြောက်အမွမ်းတင်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် စူဠသုဘဒ္ဒါခံစားရသော ခံစားမှုများသည် ပရိသတ် ခံစားနိုင်သည့် ရသ ဖြစ်လာပါသည်။

ထို့ပြင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက သောနုတ္တမုဆိုးအား အဘယ်ကြောင်းကြောင့် သတ်ရန် ကြံသနည်းဟု မေးသောအခါ–

> "မိဖုရားလုစ္စာ၊ မယ်ဘဒ္ဒါသည်၊ သိင်္ဂါနန်းထက်၊ သန်းခေါင်ချက်တွင်၊
> အိမ်မက်မြင်တ၊ ဆဒ္ဒန္တ၏၊ စွယ်လှနှစ်ထွေ၊ ခြောက်ရောင်ဝေကို၊
> နန်းနေသခင်၊ ငါးကြိန်ဝင်က၊ ဆင်ယင်နားတောင်း၊ စည်းတောင်
> ဘယက်၊ လက်ကျပ်ပုတီး၊ ညီးညီးရောင်းဝါ၊ သန်းခေါင်ခါတွင်၊
> တန်ဆာယူငင်၊ အိမ်မက်တွင်၍၊ မရှင်မပြ၊ မဆင်ရလျှင်၊ သေရ
> တော့မည်။"[၁]

ဟူ၍ ဆင်ခြင်ပေးပုံကို ရေးဖွဲ့ထားသည်။ မူလဇာတ်တော်တွင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အစွယ်ကိုသာ နားတောင်းလုပ်၍ ဝတ်ဆင်တော်လိုသည်ဟုသာ ရေးသားထားသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် နားတောင်းသာမက အခြားသော လက်ဝတ်ရတနာ အဆင်တန်ဆာ

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ–)၊ မ–၁၁၃၄၊ ဂ (ကျော)။

များကိုလည်း ဝတ်ဆင်လိုသည်ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုသို့ရေးဖွဲ့ထားသဖြင့် စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအစွယ် လိုချင်မှု၊ ရန်ငြိုးကြီးမားမှု၊ လက်စားချေလိုမှုများ ပို၍ကြီးထွားလာစေသည့် အဖြစ်ကလည်း ဇာတ်လမ်းကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။ ပျို့စာဆိုသည် ဇာတ်လမ်းတွင် အဓိကကျသောနေရာများတွင်သာ မူလဇာတ်တော်ကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြောင်းလဲရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင်များကို ပိုမိုအသက်ဝင်လာစေပြီး ပို၍ဇာတ်နာစေပြီးလျှင် နှစ်သက်လာစေသည့်အဖွဲ့ ဖြစ်လာစေပါသည်။

ဆက်လက်၍ စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားက သောနုတ္တရမုဆိုးအား ရာဇသံပေး၍ မိမိသတ်ရကြောင်းကို ပျို့တွင်–

> “ယခုလက်ငင်း၊ ဆဒ္ဒန်မင်းကို၊ ခွင်းချေသတ်ချေ၊ မိန့်တော်
> ထွေကြောင့်၊ မနေသာလှ၊ မသွားကလျှင်၊ ရာဇအရေး၊ ပေါက်နှင့်
> ကျေးသို့၊ မလေးမစား၊ ပြုငြားမလျော်၊ သို့ဖြစ်သော်ကြောင့်၊
> ပြည်တော်လမ်းဦး၊ မြောက်စူးစူးကို၊ ကိုယ်ထူးချည်းသာ၊ ဖော်မပါဘဲ။”[၁]

ဟူ၍ ကိုယ်လွတ်ရှောင်ခွာ ပြောဆိုထားပါသည်။ ဆုလာဘ်ကိုမက်မော၍ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကို သတ်ရခြင်းဖြစ်သည်ကို ရာဇဒဏ်သင့်မည့်အရေးကြောင့် ကြောက်၍သတ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း လျှောက်လဲချက်ပေးနေသည့် သောနုတ္တရမုဆိုး၏စရိုက်ကို ရွံ့မုန်းစက်ဆုပ်ဖွယ် ခံစားရစေပါသည်။ ဤတွင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက အာလမ္ဗဏဝိဘာဝဖြစ်ပြီး စူဠသုဘဒ္ဒါက ဆင်မင်း၏အစွယ်ကို လက်ဝတ်ရတနာ အမျိုးမျိုးလုပ်၍ ဝတ်ဆင်လိုခြင်း၊ သောနုတ္တရမုဆိုးကို ရာဇသံပေး၍ စေခိုင်းခြင်း စသည်တို့က ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝများ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအား ကြောက်လန့်၍ မိမိဆန္ဒကြောင့် သတ်ရခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ အမိန့်ကိုမလွန်ဆန်နိုင်၍ သတ်ရကြောင်း ဆင်ခြေပေးမှုတို့သည် အနုဘာဝများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ ဘာဝ၊ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝတို့ဖြင့် သောနုတ္တရမုဆိုး၏ စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ်စရိုက်ကို စာဆိုက လူ့သဘာဝသရုပ်ဖော်အဖွဲ့အဖြစ် ရေးဖွဲ့ထားရာ ပရိသတ်၏ ရင်တွင်းခံစားချက်နှင့် စုပေါင်းကာ ပရိသတ်၏ရင်တွင်းရှိ ဇိဂုစ္ဆာဌာယီဘာဝကို ဝီဘစ္ဆရသအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေပါသည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့လာ ရသအဖွဲ့များသည် ဘဝအသိအမြင်ပါသော ရသ နှစ်သက်ခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရပါသည်။

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ)၊ မ–၁၁၃၄၊ ဂိ(ကျော)။

မူလဇာတ်တော်တွင် ဘုရားလောင်းဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကိုယ်တိုင် လွှပတ်စေ၍ အစွယ်ကို တိုက်ဖြတ်ပေးသည်ဟု ရေးသားထားသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင်မူ ဘုရားဆုကို သစ္စာပြု၍ လွှကိုတင်ကာမျှဖြင့် အစွယ်ကိုပြတ်စေသည့်အကြောင်းကို–

> "ငါ၏စွယ်မူ၊ ဉာဏ်ဖော့အူသို့၊ လွယ်ကူခဏ၊ သောနုတ္တ၏၊
> လွှကိုတင်ကာ၊ မျှကိုသာလျှင်၊ ပြတ်ပါစေမူ၊ သစ္စာပြုက၊ ကြီးတု
> တုံးလျောင်း၊ စွယ်နှစ်ချောင်းထက်၊ နှာမောင်းတော်နှင့်၊ လွှကိုပင့်၍၊
> အသင့်တင်ငြား၊ သစ္စာအားကြောင့်၊ နှစ်ပါးစွယ်သင်၊ ရောင်ရှင်
> ရှင်ကို၊ သွင်သွင်ခိုင်းခိုင်း၊ အသာလှိုင်း၍၊ ဖြတ်ပိုင်းလှဲချ။"[၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ ဒါနပါရမီ၊ ခန္တီပါရမီ ဖြည့်ဆည်းနေမှုကို အပြောက်အမွမ်းဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် ဇာတ်ဆောင်အား ပိုမိုရုပ်လုံးကြွလာစေသည်။ မိမိအား သေစေလိုသည့် စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရား၊ မိမိကိုသေအောင် သတ်ခဲ့သည့် သောနုတ္တရမုဆိုးတို့အား မေတ္တာတရားကြီးမားစွာ ခွင့်လွှတ်သည်းခံပြီး သူတော်ကောင်းစိတ် ပြည့်ဝခဲ့သည့် ဆဒ္ဒန်မင်း၏ စိတ်သဘောထားကို အတုယူစေလိုသည့် စာဆို၏ပရိယာယ်ကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် ရဲရဲရင့်ရင့်ဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင် လွှဖြင့်တင်ကာ သစ္စာဆိုပြီး အစွယ်ကိုစွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ပရိသတ်ကို လွန်စွာအံ့အားသင့်စေသော အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ သောနုတ္တရမုဆိုးကို မြားဒဏ်ကြောင့် အသည်းခိုက်အောင် နာကျင်မှုကြောင့် ထွက်ပေါ်လာသော ဒေါသအမျက်နှင့်ဆန့်ကျင်ဘက် သက်နှမ်းမြင်၍ ဒေါသလျော့ရခြင်းက တစ်ဖက်၊ ရန်ငြိုးကြီးမားသော စူဠသုဘဒ္ဒါအပေါ်၌ မေတ္တာကရုဏာကြီးများခြင်းက တစ်ဖက်၊ ဆန့်ကျင်ဖက်နှစ်ခုသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ရင်ထဲ၌ အကြိတ်အနယ် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် လွန်ဆွဲတိုက်ခိုက်နေရခြင်းသည် ဉဿဟဌာယီဘာဝ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သစ္စာဆိုကာ လွှကိုတင်ကာမျှဖြင့် စွယ်တော်ပြတ်ကြောင်းကို ကြားသိရခြင်းသည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မှပိုလွန်း၍ အံ့သြဖွယ် ဝိမှယ ဌာယီဘာဝပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် မမြဲခြင်းသဘော၊ အလုံးစုံသောဝတ္ထုပစ္စည်းတို့၌ တပ်မက်ဖွယ်မရှိသည်ကို သိခြင်းသဘော၊ အစွယ်ကိုလိုချင်ခြင်းထက် မိမိအသက်ကို သေစေလိုသည့်အကြောင်းနှင့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ စူဠသုဘဒ္ဒါတို့သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းနှင့် ဆင်ရုစ်ထောင် ပျော်စံရာ ဆဒ္ဒန်အိုင်သည် ဉဒ္ဒီပနဝိဘာဝ ဖြစ်သည်။

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ (ရွှေကုံးရွှာ–)၊ မ–၁၁၃၄၊ ဂီ။

မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ သဘောတရားတို့သည် သမဣာယဳဘာဝကို ဖြစ်စေသည့် ဝိဘာဝတို့ ဖြစ်သည်။ သမဣာယဳဘာဝသည် သူတော်ကောင်းမြင့်မြတ်သူတို့နှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်း ဖြစ်သည်။

တဖန် စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ အမုန်းရန်ငြိုးသည် သံသရာအဆက်ဆက် လောင်ကျွမ်းနေမည်ကို ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းသည် ဗျာဘိစာရိဘာဝ ဖြစ်သည်။ မိမိကို အသက်သေစေလိုသည့် စူဠသုဘဒ္ဒါကို မေတ္တာကရုဏာဖြင့် ခွင့်လွှတ်နိုင်စွမ်းခြင်း၊ မိမိအစွယ်ကို ကိုယ်တိုင်ဖြတ်၍ပေးရန် တိကျတည်ငြိမ်စွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့သည် အနုဘာဝ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအပေါ် ထားရှိသော မေတ္တာသည် ဘဝ သံသရာအဆက်ဆက် မပျက်သော မေတ္တာဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေသည်မှာ ရသမြောက်သော အရေးအဖွဲ့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အမှာစကားတွင်–

> "ဆဒ္ဒန်ဆင်သည်၊ မြိုင်ခွင်သာမော၊ အင်ကြင်းတောမှာ၊ သဘောရွှင်လန်း၊ ပွင့်ခိုင်ပန်းကို၊ ပေးကမ်းသောခါ၊ ထဲနာစိတ်မုန်း၊ ငါ့ကိုဆုံးအောင်၊ ကြံဆောင်အသင့်၊ ကြာနှစ်ပွင့်ကြောင့်၊ အခွင့်ပန်ထွာ၊ ပစ္စေကာတွင်၊ ဆုသာတောင်းလေ၊ ခန္ဓာကြွေကာ၊ ရွှေပြည်နန်းတည်၊ ဗာရာပြည်၌၊ မရှည်ကာလ၊ တောင်ညာရသည်၊ ခင်မမဟာ၊ သုဘဒ္ဒါကား၊ တန်ဆာဆင်မက်၊ မုသားရွက်၍၊ အချက်ဆုတောင်း၊ ပြည့်ပါကြောင်းနှင့်၊ နှစ်ချောင်းစွယ်လှူ၊ ခြောက်ရောင်လူကို၊ နန်းသူကလျာ၊ ဆင်ယင်ပါဟု"[၁]

ပျို့တွင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ ကြင်နာသံ၊ ကရုဏာသက်သံ၊ မိဖုရားကြီး ပူပန်သောကရောက်ရမည်ကို စိုးရိမ်သံ၊ အေးချမ်းပျော်ရွှင်စွာ နေစေလိုသော စေတနာအသံတို့ ထင်ဟပ်နေအောင် စာဆိုက ရသမြောက်စွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဤနေရာတွင် စာဆိုသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းက စူဠသုဘဒ္ဒါကို ကရုဏာသက်စွာ မှာကြားသည့် စကားဖြစ်သည့် အလျောက် အသံနူးနူးညံ့ညံ့နှင့် လွယ်ကူစွာ ရွတ်ဖတ်နိုင်သော စကားအသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အတွေးနုနု၊ စိတ်ကူးလှလှဖြင့် အဓိပ္ပာယ်လည်း ရအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သုခမာလတာဂုဏ် မြောက်၍ အတ္ထာလင်္ကာရလည်း မြောက်သည်။

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ (ရွှေကုံးရွှာ–)၊ မ–၁၁၃၄၊ ၈၇ (ကျော)။

အလင်္ကာကျမ်းလာ ရသသဘောအရ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အမှာစကား (အနုဘာဝ) နှင့် ခံယူချက်စိတ်ထား (ဗျဘိစာရီဘာဝ)တို့ကို တွေ့ရသည်။ အမှာစကားတွင် ကရုဏာရသ ပေါ်ရသည့်အကြောင်း၊ သနားစဖွယ် ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းသည် စိုးရိမ် ပူပန်နေရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်ပူပန်နေရသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုလုံးသည် သောကဌာယီဘာဝပင် ဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းနှင့် မဟာသုဘဒ္ဒါမိဖုရားကြီးတို့သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝများ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်အိုင်၊ အင်ကြင်းပန်း၊ ပဒုမ္မာကြာပန်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝများ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် အင်ကြင်းပန်းကို နှာမောင်းဖြင့်လှမ်းဆွတ်ပေးရာ ခါချဉ်အုံများ အမှတ်မထင် ပါသွားခြင်း၊ ဆဒ္ဒန်အိုင်အတွင်းရှိ ပဒုမ္မာကြာပန်းနှစ်ပွင့်ကို မဟာသုဘဒ္ဒါ မိဖုရားကြီးအား ပေးခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝများ ဖြစ်သည်။ နားလည်မှု လွဲမှား စေပြီး အမုန်းရန်ငြိုး ပိုမိုကြီးထွားလာစေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပျို့စာဆို၏ပရိယာယ်ကြောင့် ဇာတ်လမ်းမှာ ပို၍သဘာဝကျကာ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာသည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အမှာစကားသံတို့မှာ ခွင့်လွှတ်စိတ်၊ သဘောထားကြီးမြတ်စိတ်များမှ အလိုအလျောက် တုံ့ပြန်လာသော သာတွိကဘာဝဖြစ်သဖြင့် စာဖတ်သူ၏ ဌာယီဘာဝကို ပိုမိုတွန်းအား ပေးနိုင်သော အားကောင်းသည့်ဘာဝ၊ ဝိဘာဝ ပေါင်းစည်းမှု ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် စာဖတ်သူ၏ ဌာယီဘာဝမှာ ဝိမှာယဌာယီဘာဝ၊ သောကဌာယီဘာဝ၊ ဥဿဟဌာယီဘာဝများသို့ အရှိန်ကောင်းစွာ ကူးပြောင်းလျက် ထင်ရှားအားကောင်းသော အဗ္ဘုတရသ၊ ကရုဏာရသနှင့် ဝီရရသတို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအား ရန်ငြိုးကလဲ့စားချေပြီးချိန်တွင် စူဠသုဘဒ္ဒါသည် မပျော်ရွှင်နိုင်ဘဲ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းနှင့် အတူတကွ နေခဲ့ရပုံတို့ကို အောက်မေ့၍ နောင်တ တဖန် ပူပန်သောကရောက်ရပြန်သည်။ ကျမျက်ရည် ချောင်းဖြစ်အောင် ငိုနေဆဲပင် ရင်ကွဲနာကျ၍ သေရပုံကို ပျို့စာဆိုက–

> "ရွှေရင်ပူလှိုက်၊ ချွေးပြိုက်ပြိုက်နှင့်၊ အိပ်စက်လည်းခေါ်၊ သလွန် ပေါ်က၊ မူးမော်တိမ်းပါး၊ ပျက်မှသားကြောင့်၊ ပြစ်မှားကျူးလွန်၊ ကြံမိလွန်၍၊ လင်မွန်ဘုရား၊ မယ့်ထိပ်ထားကို၊ ဆုံးပါးရလေ၊ သက်လုံးဝေ၏၊ ရောင်ဆွေလူလူ၊ စွယ်နှစ်ဆူကို၊ မိဖြူပိုက်လျက်၊ ရင်ခွင်ထက်တွင်၊ မမျက်တည့်တည့်၊ စိတ်ဆင်းကြီးလျက်၊ ရှိန်ပြည့် မျက်ရည်၊ သည်းချာလည်လျက်၊ မဆည်လှိုက်ပွက်၊ ဖောငါးချက်နှင့်၊

ပက်လက်လည်းလန်၊ သလွန်ပျံတွင်၊ ကံကြမ္မာမှောက်၊ ဝိပါတ်
ရောက်၍၊ ကံဆူဝေလျက်၊ သေလေချက်ခြင်း၊ ခန္ဓာကင်းသည်။"[၁]

ဟူ၍ ကရုဏာသက်ဖွယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဤတွင်-

"ကရုဏာရသဆိုသည်မှာ နှစ်လိုစရာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း (သို့) မနှစ်လိုစရာကို ရရှိပေါင်းဖက်ခြင်းတို့ကြောင့် တွေ့ကြုံခံစားရသည့် ရင်တွင်းခံစားချက် ဖြစ်သည်။"[၂]

ကရုဏာရသ၌ စိုးရိမ်သောကသည် ဌာယီဘာဝအဖြစ် ပါဝင်သည်။ စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းသည့် အာရုံဝတ္ထုတို့သည် အာလမ္ဗဏာဝိဘာဝအဖြစ် ပါဝင်သည်။ စိုးရိမ်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အခြေနေအရပ်ရပ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝအဖြစ် ပါဝင်ကြသည်။ ချစ်ခင်သူတို့နှင့် ဝေးကွာရချိန်တွင် အတူရှိစဉ်အခါက ပြောနေကျ သွားနေကျ၊ ပြုနေကျ အပြုအမူတို့ကို ပြန်လည်သတိရတတ်ကြသည်။ ထိုသဘာဝကို သိနားလည်သည့် ပျို့စာဆိုက စာဖတ်သူတို့အတွက် နှစ်သက်သာယာခြင်းနှင့်ယှဉ်သော သောကကို ခံစားစေလိုသည့်အတွက် စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ မြည်တမ်းပုံကို ရေးဖွဲ့သည်။ တိုက်ရိုက်တမ်းတသည့်စကားများ မပေါင်းဖော်ရသည့်အတွက် ယူကျုံးမရ ထွက်ပေါ်လာသည့် စကားလုံးများသည် ရတိဌာယီဘာဝမှတဆင့် ဝိပ္ပလသ သိင်္ဂါရရသ မြောက်သည်။

ဤတွင် စူဠသုဘဒ္ဒါ တမ်းတရန် ဖြစ်လာရသည့် အကြောင်းရင်း အာလမ္ဗဏာဝိဘာသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ စွယ်တော်မြတ်ကိုပိုက်ကာ ညှိုးချုံးခြင်း၊ အမှတ်ရလွမ်းဆွတ်ခြင်း၊ ပင်ပန်းခြင်း၊ မှင်တက်မိခြင်း၊ ပူပန်ခြင်း၊ ယူကျုံးမရခြင်းတို့ဖြစ်ကာ ရင်ကွဲနာကျ၍ သေဆုံးခြင်းသည် ဗျာဘိစာရီဘာဝ ဖြစ်သည်။ ငိုကြွေးခြင်း၊ ညှိုးရော်ဖျော့တော့ခြင်း၊ ကယောင်ကတမ်းပြောဆိုခြင်းတို့သည် အနုဘာဝ ဖြစ်သည်။ စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ သောကရောက်မှုကို သိမြင်လာပြီး သနားစရာဟု တွေးတတ်လာသည်။ ရတိဌာယီဘာဝနှင့် သောကဌာယီဘာဝကို ရောက်ရသည့်အတွက် ပရိသတ်အား သိင်္ဂါရရသနှင့် ကရုဏာရသ ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ အချစ်ကြီး၍ အမျက်ကြီးသည့်အဖြစ်သည် သနားဖွယ်ဖြစ်စေသည့်အတွက် ကရုဏာရသနှင့်ယှဉ်သော ဝိပ္ပလသ သိင်္ဂါရရသ မြောက်ပါသည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဈာပနအခမ်းအနား၌ မိဖုရားကြီး မဟာသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်အခြံအရံ ရှစ်ထောင်တို့ ငိုကြွေးပုံကို-

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ (ရွှေကုံးရွှာ-)၊ မ-၁၁၃၄၊ ဂေါ် (ကျော)။

[၂] ရွှေအောင်၊ ဦး၊ ၁၉၈၀၊ ၃၀၈။

"ငိုပွဲကြီးစွာ၊ ကုန်းမြေချာတွင်၊ ကမ္ဘာပြိုပျက်၊ မြေကြီးအက်မျှ၊ ကျွက်ကျွက်ဆူဝေ၊ ကောင်းကင်ဖွေ၏၊ မြေမြူထောင်းထောင်း၊ ဆင်အပေါင်းတို့"[၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့သည်။

"မယ်ဘဒ္ဒါကား၊ ပူဇာသောက၊ ငိုတမည်မဲ့၊ မျက်ရည်လျှမ်းလျက်၊ လွမ်းလည်းလွမ်းကာ၊ ဝမ်းကွဲနာ၍၊ မသာနှလုံး၊ မီးအုံးသောတူ၊ ကျွက်ကျွက်ဆူ၏၊ ပူရသည်ချက်၊ သည်တဖက်တွင်၊ ကြင်ဖက်မင်းလျာ၊ သင်္ဂြိုလ်ရာတွင်၊ ခါခါမိန့်မူး၊ ဖန်ဖန်လူး၍၊ မထူးမတည်၊ ချားလည်သောသွင်။"[၂]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့သည်။

ဤအဖွဲ့တွင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကို မီးသင်္ဂြိုလ်ခြင်း၊ ရဟန္တာငါးရာပင့်ဖိတ်၍ တရားနာခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ၊ မဟာသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်အပေါင်း ငိုကြွေးခြင်းသည် အနုဘာဝ၊ ညှိုးငယ်ခြင်း၊ ညှိုးချုံးခြင်း၊ အားကိုးရာမဲ့ခြင်း၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း စသည်တို့သည် ဗျဘိစာရီဘာဝ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း သောက၏သရုပ်ဖော်အနေဖြင့် ပရိသတ်၏ရင်တွင်း ခံစားချက်နှင့် စုပေါင်းကာ ပရိသတ်ရင်တွင်းရှိ သောကဌာယီဘာဝကို ကရုဏာရသ အဖြစ်သို့ ရောက်စေပါသည်။ ဤနေရာ၌ ပရိသတ်နှင့် တစ်သားတည်း ဖြစ်သွားနိုင်သည့် ပဓာနဇာတ်ဆောင်များသည် မဟာသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်အပေါင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဟာသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်အပေါင်း၏ ခံစားမှုသည် ပရိသတ်၏ ခံစားမှုများ ဖြစ်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆရာဇော်ဂျီက–

"ရသစာပေနှင့် အနုပညာပိုင်း၌ ဘဝအသိဆိုသည်မှာ၊ အခြားမဟုတ် လူ့သဘာဝနှင့်စပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ လောကသဘာဝနှင့်စပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်ရှိသူတို့၏ ဘဝအတွေ့အကြုံမှ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ခံစားမှုကိုမှီလျက် ရလာအပ်သော အသိ တစ်မျိုးဖြစ်၏ဟု ဆိုချင်ပါသည်"[၃]

---

[၁] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ–)၊ မ–၁၁၃၄၊ ၇ူ (ဝမ်း)။
[၂] သုတ၊ ဆရာ၊ (ရွှေကုံးရှာ–)၊ မ–၁၁၃၄၊ ဂေါ (ကျော)။
[၃] ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၇၆၊ ၄၃၁။

ဟု ရသစာပေမှ ရရှိသော ဘဝအသိအမြင် အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုထားသည်။

ပျို့တွင် သောနုတ္တရမုဆိုးကဲ့သို့ မိမိအပြစ်လွတ်ရန် သူတစ်ပါးပေါ် ပုံချတတ်သည့် စိတ်ညံ့ရှိသည့်လူတို့ကို သတိပြုမိလာစေသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့လာ အင်ကြင်းပန်းနှင့် ပဒုမ္မာကြာပန်းကိစ္စရပ်တွင် မိမိ၏အမှတ်မထင် အပြုအမူများသည် သူတစ်ပါးအတွက် အမှတ်ထင်ထင် နာကျည်းဖွယ်ရာများ ဖြစ်စေတတ်သည်ကို သတိပြုဆင်ခြင်မိစေပါသည်။ ပျို့ဇာတ်ကြောင်းကို ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အပြုအမူဖြင့် သရုပ်ဖော်ရာတွင် ဘာဝ၊ ဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝတို့ဖြင့် ရသမြောက်အောင် ဖော်ဆောင်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့လာ ရသအဖွဲ့များက ရသ နှစ်သက်ခြင်းသက်သက်သာမက ဘဝအသိအမြင်၊ လောကအသိအမြင်များပါသော အဖွဲ့များ ဖြစ်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ပျို့စာဆို၏ ဖန်တီးမှုစွမ်းရည်ဖြင့် ပရိသတ် နှစ်သက်လာစေရန် မိမိတို့ဖော်ဆောင်လိုသော အကြောင်းအရာ ပေါ်လွင်စေရန်၊ ပရိသတ်ရင်ထဲ၌ စွဲငြိကျန်ရစ်ခဲ့စေရန် ပုံဖော်ကြရာ၌ မူလအရင်းခံ အကြောင်းအရာကို ချဲ့ထွင်၍လည်းကောင်း၊ ချုံ့၍လည်းကောင်း၊ ပြောင်းလဲ၍လည်းကောင်း ဇာတ်လမ်းပါဇာတ်ဆောင်များကို ပိုမိုအသက်ဝင်လာစေရန်လည်းကောင်း ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့ ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းရည်များကြောင့် ပရိသတ်များသည် ထိုစာပေများအပေါ် နှစ်သက်စွဲလမ်းလာခဲ့ကြသည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် မူလဇာတ်တော်ဟောတော်မူသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကဲ့သို့ပင် တိရိစ္ဆာန်ဘဝပင် ဖြစ်သော်လည်း ဒါနအမှု၌ ရဲရင့်ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာ၌ ဆုတောင်းမမှားကြစေရန်နှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုသာ ဆုတောင်းကြစေရန် ရည်ရွယ်ရေးဖွဲ့သည်။ ပျို့တွင် မူလဇာတ်တော်နှင့် အနည်းငယ် ကွဲလွဲမှုရှိသော်လည်း ထိုကွဲလွဲမှုများသည် မူလဇာတ်လမ်းကို အားကောင်းလာစေသည်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် ကရုဏာရသသည် ပန်းတိုင်ရသ ဖြစ်သည်။ သိင်္ဂါရရသ၊ ဝီရရသ၊ ဝိဘစ္ဆရသ၊ ရုဒ္ဒရသတို့သည် အိုင်ကျင်းရသများ ဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ မဟာသုဘဒ္ဒါ၊ စူဠသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်ရစ်ထောင်တို့ ဆဒ္ဒန်အိုင်၌ ပျော်ရွှင်စွာ ရေကစားခြင်းတို့က သိင်္ဂါရရသ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ အမှတ်မထင်ပြုမူမိသော အင်ကြင်းပန်း၌ ခါချဉ်အုံပါသွားခြင်း၊ ပဒုမ္မာကြာပန်း နှစ်ပွင့်ရှိရာ မဟာသုဘဒ္ဒါကိုသာ ပေးမိခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အမုန်းရန်ငြိုးထားသော အခန်း၌ ရုဒ္ဒရသ၊ သောနုတ္တရမုဆိုး၏ ရွံ့ရှာဖွယ်စိတ်ထား ဖော်ပြသောအခန်း၌ ဝိဘစ္ဆရသ၊ မိမိကိုယ်တိုင် သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ဆို၍ သဗ္ဗညုဘုရားဆုကိုပန်ပြီး အစွယ်ကိုဖြတ်ပေးသော အခန်း၌ ဝီရရသ၊ အဗ္ဘုတရသ၊ ဆဒ္ဒန်

ဆင်မင်း ဈာပနအခန်း၌ မဟာသုဘဒ္ဒါနှင့် ဆင်ရှစ်ထောင် ငိုကြွေးခန်းသည် ကရုဏာရသ၊ သောနုတ္တရမှုဆိုးက အစွယ်ကို စူဠသုဘဒ္ဒါမိဖုရားအား ဆက်သရာတွင် ဘဝဟောင်းမှ ကြည်နူးစရာများကို ပြန်လည်တွေးမိပြီးနောက် ရင်ကွဲနာကျ၍ အသက်သေဆုံးရပုံ အခန်းသည် ကရုဏာရသ မြောက်ပါသည်။ ကြေကွဲစရာဇာတ်လမ်းကို ပရိသတ်ရင်ထဲ ကူးလူးရောက်ရှိသွားအောင်လည်း ဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ထို့ပြင် ပဋိစ္စသမုပါဒ်တရားတော်လာ–

"ဥပဒ္ဒါန ပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ၊ ဇရာမရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ"

ဆိုသကဲ့သို့ အမုန်းရန်ငြိုးဖွဲ့ကာ လက်စားချေလိုသော စွဲလမ်းမှုကြောင့် နောင်ဘဝအသစ် ဖြစ်လာရသည်။ နောက်ဘဝတွက်လည်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအား ရန်ငြိုးကလဲ့စားချေပြီးချိန်တွင် မပျော်ရွှင်ဘဲ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းနှင့် အတူတကွနေခဲ့ရပုံကို အောက်မေ့သတိရ၍ နောင်တတဖန် ပူပန်သောက ရောက်ရပြန်သည်။ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ပူပန်သောကဖြစ်ခြင်း၊ စိတ်ထိခိုက်ခြင်း၊ နှလုံးကြေကွဲ ရင်ကွဲနာကျကာ အသက်ဆုံးခြင်း စသည်တို့သည် သောကဥပါယာသဘာဝအဖြစ် ရောက်ရှိပြီး ပန်းတိုင်ရသဖြစ်သော ကရုဏာရသကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ရန်ငြိုးကြီးမားသော စူဠသုဘဒ္ဒါ၏ လူ့သဘာဝအဖွဲ့မှာ ပီပြင်ထင်ရှားလာရာ ပင်ရင်းအရိုးခံ ဇာတကဝတ္ထုသည် ပျို့ကဗျာတွင် စာဆို၏ပရိယာယ်ကြောင့် ရသနှစ်သက်ခြင်းနှင့်အတူ လောကအသိ၊ ဘဝအသိ ရင့်သန်လာစေပါသည်။ အသိခက်သော လေးနက်သော ဆဒ္ဒန္တဇာတက အကြောင်းအရာများသည် စာဆို၏အမွမ်းအမံကြောင့် နှစ်သက်လာစေပါသည်။

ထို့ပြင် ပုဂံခေတ်မှစ၍ ပါဠိကမ္ပည်း၊ မွန်ကမ္ပည်း၊ မြန်မာကမ္ပည်းများနှင့် ညွှန်းပြထားသော ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်တော်တို့သည် ပုဂံသားတို့၏နှလုံးသားတွင် စွဲငြိကာ စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ် မွေးတတ်အောင် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြခဲ့ကြပါသည်။ ချစ်ခင်စိတ်၊ ကြင်နာစိတ်၊ ညှာတာစိတ်၊ ရဲစိတ်၊ ဇွဲစိတ်၊ စွန့်စားစိတ်၊ စွန့်လွှတ်စိတ် စသည့် ဘုရားလောင်း၏ စံပြုဖွယ်စိတ် အမူအကျင့်များကို လေးစားအားကျ အတုယူလိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး မြန်မာလူမျိုးတို့၏စိတ်ကို ပြုပြင်ထိန်းကွပ်ပေးခဲ့ပါသည်။

မူလဆဒ္ဒန္တဇာတ်တော်၌ပင် ရက်စက်ခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းခြင်း၊ ရန်ငြိုးကြီးခြင်း၊ မနာလိုဝန်တိုမှုကြီးမားခြင်း ဟူသော ပူလောင်ပြင်းပြသည့် လောကအမှောင်တရားများ၊ ထိုအမှောင်တရားများကြောင့် ရရှိခံစားရသည့်သောကမှ အသက်သေဆုံးရသည်အထိ

ဆိုးကျိုးများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအကြောင်းတရားများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မေတ္တာတရားကြီးမားခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ သနားကြင်နာခြင်း ဟူသည့် အေးမြသည့် လောကအလင်းတရားများကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအချက်များ ပေါ်လွင်သည်ထက် ပေါ်လွင်အောင် ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် ရသမြောက်သောအဖွဲ့များကို ပျို့စာဆိုက ဖန်တီးရေးဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။ ကြေကွဲဖွယ် အလွမ်းအဆွေးဇာတ်လမ်းကို ကရုဏာရသမြောက်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဤဆဒ္ဒန်ပျို့သည် ရသနှစ်သက်ခြင်းသာမက မိမိ၏ အမှတ်မထင် အပြုအမူများသည် သူတစ်ပါးအတွက် အမှတ်ထင်ထင် နာကျည်းဖွယ်ရာများ ဖြစ်စေတတ်သည်ဟု သတိပြုဆင်ခြင်မိစေသည်။ ထိုဇာတ်လမ်းတွင် အသတ်ခံရသူ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းလည်း သေရသည်။ သတ်သူ စူဠသုဘဒ္ဒါသည်လည်း မရှုမလှ သေရပြန်သည်။ အကုသိုလ် အမှုဆိုသည်မှာ ပြုသူကို အပြုခံရသူက ခွင့်လွှတ်သည်ပင် ဆိုစေကာမူ ကံအကြောင်း တရားက လက်စားချေကာ အပြစ်ပေးတတ်သည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည် ဟူသော ဘဝအသိမြင်ကို ရရှိပါသည်။ မိမိကြမ္မာလျှင် မိမိဘဝကို ဆုံးဖြတ်သည်ဆိုသည့် လောကအမြင်၊ မုန်းထားရန်ငြိုးဆိုခြင်းထက် မေတ္တာဖြင့် ခွင့်လွှတ်ခြင်းကို တန်ဖိုး ထားသည့် မှန်ကန်သည့် လောကအမြင်တို့ကို ရသမြောက်စွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

နိဂုံး

အနုပညာသည် လူတို့၏ခံစားမှုကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်းဖြင့် လူတို့၏အသိဉာဏ်ပိုင်း၊ ဆင်ခြင်မှုအပိုင်းကိုလည်း နိုးကြားစေပါသည်။ ဆဒ္ဒန်ပျို့တွင် ပရိသတ်ကို အလွမ်း၊ အဆွေး ခံစားမှုအပိုင်းဖြင့် ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ပရိသတ်၏ အသိဉာဏ်ပိုင်း၊ ဆင်ခြင်မှုအပိုင်းကို တိုးပွားလာစေရန်အတွက် တရားသဘောဖြင့် ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အလင်္ကာကျမ်းလာ အာလမ္ဗဏ ဝိဘာဝ၊ ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ၊ အနုဘာဝ၊ ဗျဘိစာရီဘာဝ၊ ဌာယီဘာဝ၊ ရသ ဟူ၍ အကြောင်းအကျိုးအစဉ်အတိုင်း လေ့လာတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ရသစာပေကို လေ့လာသူတို့ အတွက် ရသစာပေများတွင် မည်သည့်အဖွဲ့သည် ရသဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်။ မည်သည့်အဖွဲ့သည် ရသဖြစ်ပေါ်ရန် အကူညီ အထောက်အပံ့ဖြစ်သည် ဟူ၍ ခွဲခြားစိစစ်နိုင်စေရန် အကျိုးပြုနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကုမာရ၊ အရှင်။ (၁၉၉၀)။ ***အလင်္ကာပန်းကုံး***။ ရန်ကုန်၊ စာပေါင်းကူးပုံနှိပ်တိုက်။

ဆဒ္ဒန်ပျို့။ (မ–၁၁၃၄)။ ရွှေကုံးရွာဆရာသုတ။ (ပေမူ)၊ တ–ဗ–စ–၁၁၇၈၃။

ဇော်ဂျီ။ (၁၉၇၆)။ ***ရသစာပေအဖွင့်နှင့် နိဒါန်း***။ ရန်ကုန်၊ ရွှေဘိုးစာပေ။

ဇော်ဇော်အောင်။ (၂၀၁၄)။ ***စာသား (text)နှင့် အပိုင်းအစ (Fragmensts)***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို ပုံနှိပ်တိုက်။

ညောင်ကန်ဆရာတော်။ (၁၉၅၅)။ ***ငါးရာ့ငါးဆယ်ဝတ္ထု (ဒုတိယတွဲ)***၊ တ–ကြိမ်။ ရန်ကုန်၊ ခင်ချိုထွန်းစာပေ။

ပဏ္ဍိတထေရ် (အရှင်)။ (၁၉၉၅)။ ***မြန်မာအလင်္ကာကျမ်း***။ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

မာဃဝ။ (၁၉၈၇)။ ***နိပါတ်တော်လာဇာတ်တော် ၅၅၀***။ ရန်ကုန်၊ လုပ်အားပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာအဘိဓာန်။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်။

ရွှေအောင်၊ ဦး (၁၉၈၀)။ ***ရသစာပေ၏ ရသ***။ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန။

လွမ်း၊ ဆရာ။ (၁၉၉၅)။ ***ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်***။ ရန်ကုန်၊ ကျော်လင်းစာနယ်ဇင်း။